

ІНТЕРФЕРЕНЦІЯ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ФОНЕТИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ-СИНОЛОГІВ

INTERFERENCE AND WAYS TO OVERCOME IT WHILE TEACHING CHINESE PHONETICS TO FUTURE SYNOLOGISTS

Стаття присвячена проблемі явища інтерференції під час формування китаємовної фонетичної компетентності студентів-сінологів на початковому рівні мовної підготовки та засобам її подолання під час вивчення мови. Окреслено явище міжмовної та внутрішньомовної інтерференції та їхній вплив на формування фонетичної компетентності. Міжмовна інтерференція є результатом негативного перенесення набутого лінгвістичного досвіду в рідній мові на мовну систему вивчуваної мови. Ця інтерференція здійснюється з боку доміантної мови в напрямку тієї, якою людина володіє меншою мірою: усе подібне, але не тотожне спричиняє дуже великі труднощі для подальшого засвоєння фонетичного матеріалу. Внутрішньомовна інтерференція виникає в тих випадках, коли ті, хто вивчають мову, вже набули певного досвіду у вивченні мови. Ця інтерференція виявляється в тому, що раніше сформовані і більш міцні навички взаємодіють із новими, що і призводить до помилок та порушень правил користування іноземною мовою. У ході дослідження встановлені найпоширеніші помилки, що виникають під впливом інтерференції, а саме: неправильна артикуляція фіналей, неправильна вимова ініціалей, неправильна вимова тонованих складофонем, помилки у вимові лексичних одиниць, неправильна інтонація, тонування, синтагматичний поділ фраз. Крім того, окреслені помилки викликані інтерферуючим впливом англійської мови та впливом відразу двох фонетичних систем (української та англійської) на вимову одиниць китайської фонетики. Для виявлення зон інтерференції було проведено порівняльно-типологічне дослідження двох контактуючих мов (української та китайської) із метою визначення поля потенційної інтерференції, а потім шляхом спостереження було виявлено фактичні випадки інтерференції. Така комбінація двох методів отримала широке визнання серед лінгвістів, оскільки вона дає важливий матеріал для навчання другої мови. Основними способами подолання фонетичної інтерференції визначено: усвідомлення диференційних ознак, концентрацію уваги на субстанційних властивостях фонетичних одиниць, а також формування стійких слуховимовних та ритміко-інтонаційних навичок шляхом вправлення.

Ключові слова: фонетика китайської мови, викладання фонетики, інтерференція, міжмовна інтерференція.

The article deals with the problem of the phenomenon of interference in the formation of Chinese language phonetic competence of students-sinologists at the initial level of language training and the means of its suppression have during the time of learning the language in the classroom. The phenomenon of interlanguage (the interference of foreign language) and interlanguage interference is outlined and its impact on forming phonetic skills were covered. Interlanguage interference is the result of the negative transfer of acquired linguistic experience in the mother tongue to the language system of the language being taught. This interference is carried out by the dominant language in the direction to which the person possesses lesser degree: everything similar, but not identical, causes very great difficulties for further mastering of phonetic material. In turn, linguistic interference occurs when language learners have already acquired some experience in the language being learned. This interference is manifested in the fact that previously formed and stronger skills interact with new ones, which leads to mistakes, in violation of the rules of using a foreign language. The most common errors that are caused by interference are identified, namely: incorrect articulation of finals, incorrect pronunciation of initials, incorrect pronunciation of toned syllables, errors in pronunciation of lexical units, incorrect intonation, toning, syntagmatic division of phrases. In addition, the outlined errors are caused by the interfering influence of the English language and the influence of two phonetic systems (Ukrainian and English) on the pronunciation of Chinese phonetic units. For the identification of the zones of the interference, we carried out a periodically typological report of two contact groups (Ukrainian and Chinese) with the help of the field of potential interference the field of potential interference was revealed. Such a combination of two methods has widely accepted the mid-linguistic experience, as it is the important material for starting to learn another foreign language. The main methods for overcoming the problem of phonetic interface are: the differentiation of signs, the concentration on the substantive phonetic units, as well as the form of simple rhythmic models.

Key words: phonetics of Chinese language, teaching phonetics, interference, interlingual interference.

УДК 371.15:81.243
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-17-2-25>

Перелома Т.С.,
асистент кафедри мов і літератур
Далекого Сходу
та Південно-Східної Азії
Інституту філології
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Постановка проблеми в загальному вигляді. Створення контактів України та КНР на міждержавному рівні вказує на потребу в підготовці висококваліфікованих фахівців (філологів та перекладачів) із китайської мови, які здатні забезпечувати належним чином комунікацію в різних напрямках українсько-китайських відносин. І в Україні вже створено потужну базу для підготовки таких фахівців: китайська мова наразі виклада-

ється у дванадцяти ЗВО України [1]. Китайська мова має типологічно особливу структуру, яка суттєво відрізняється від структури слов'янських та германських мов, є типологічно відмінною від української (особливо її фонетична система), а отже, під час опанування цієї мови студенти стикаються з низкою проблем, особливо на шляху формування китаємовної фонетичної компетентності. Формування іншомовних мовленнєвих

навичок та вмінь завжди стикається із проблемою інтерференції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблема навчання окремих аспектів китайської мови була предметом дослідження таких науковців, як: В. Ткачук, Н. Добровольська, А. Савченко, О. Алексахин, Т. Задюєнко, Хуан Шуин, Н. Кірносорова, О. Готліб, І. Єсаулов, Ма Мінь, Т. Якуніна, І. Яценко, О. Попова, Ху Бо та ін. Фонетика китайської мови є вкрай важливою для навчання мови в цілому, адже китайська мова має особливу типологічну характеристику – наявність тону, який виконує дистинктивно-перцептивну та дистинктивно-сигніфікативну функції. Оволодіти китайською мовою та, зокрема, лексичними одиницями (як ключовими в спілкуванні) можна лише за умови здатності розрізняти та правильно відтворювати тони. Проте вивчення фонетики не обмежується артикуляційними навичками, а передбачає засвоєння студентами ритміко-інтонаційних моделей, які так само мають семантичні відтінки і є важливими у плані реалізації прагматики мовлення. Вплив рідної та першої іноземної мови може завадити на шляху формування фонетичних вмінь та навичок на різних рівнях мовно-мовленнєвої підготовки.

Мета статті – охарактеризувати явище інтерференції, її вплив на формування Китаємовної фонетичної компетентності, а також вказати на шляхи її подолання під час навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Інтерференція (від лат. *inter* – між + *ferens* – той, що переносить) – взаємодія мовних систем, вплив системи рідної мови на мову, що вивчається, у процесі оволодіння нею. Виражається у відхиленнях від норми і системи іноземної мови під впливом рідної [2, с. 87]. Вплив рідної мови ускладнює засвоєння звуків іноземної [3, с. 171].

Інтерференція може бути міжмовною і внутрішньомовною.

Міжмовна інтерференція виникає в силу існування відмінностей у системах рідної та вивчаної мов і має місце на рівні значення і вживання [2, с. 87]. Міжмовна інтерференція є результатом негативного перенесення набутого лінгвістичного досвіду в рідній мові на мовну систему вивчаної мови. Ця інтерференція здійснюється з боку домінантної мови в напрямку тієї, якою людина володіє меншою мірою: все подібне, але не тотожне спричиняє дуже великі труднощі для подальшого засвоєння; при цьому чим менше відмінностей в об'єктів, тим більша ймовірність їхнього уподібнення. Явища міжмовної інтерференції найбільш виразно проявляються саме на початковій стадії навчання. Ті, хто навчаються, не розрізняють диференціальних ознак іноземної мови, механічно переносять на неї звичні норми рідної мови, використовують відомі їм операції в новій ситуації і про-

довжують мислити категоріями рідної мови, втілюючи їх в іншомовну матеріальну форму [4, с. 158]. Міжмовна інтерференція виявляється на всіх рівнях мовної системи, в тому числі і фонетичної.

Слух білінгва налаштований на хвилю рідної мови. Він сприймає у звуках двох мов лише загальне і відкидає те, що відрізняє їх один від одного [5, с. 42]. Фонетична міжмовна інтерференція виникає в тих випадках, коли двомовний індивід ототожнює фонему вторинної мовної системи з фонемою первинної системи і, відтворюючи її, застосовує до неї фонетичні правила первинної мови [6, с. 44]. Інтерференція виявляється на всіх рівнях фонетичної системи мов – на рівні звука, складу, словесного наголосу, інтонації [7, с. 163]. Особливо інтерференція відчутна на початковому етапі навчання китайської мови, а саме під час тонування складофонем. Оскільки тонування не властиве українській мові і у студентів не сформовані в корі головного мозку тонічні еталони, на початковому етапі навчання значна частина тих, хто вчить мову, мають суттєві проблеми з артикуляцією тонованих складофонем, а ще більші проблеми – з їхньою рецепцією. Психологічна неготовність спостерігається і в артикуляції / рецепції інших одиниць фонетики, зокрема тих, які стосуються цілого висловлювання (інтонації, синтагматичного поділу тощо).

Робота мовленнєвих органів, необхідних для звукоутворення, більшою чи меншою мірою відрізняється в різних мовах: різний ступінь напруженості, сила видиху, характер роботи голосових зв'язок тощо. Перебудова артикуляційної бази – по суті, основа всього процесу оволодіння фонетичною системою іноземної мови [8, с. 84]. Ця перебудова має ґрунтуватися на усвідомленні студентами диференціальних ознак фонем, особливостей артикуляції та належної кількості вправлень.

Для виявлення зон інтерференції ми скористалися найбільш поширеною методикою: спочатку було проведено порівняльно-типологічне дослідження двох контактуючих мов (української та китайської) із метою визначення поля потенційної інтерференції, а потім шляхом спостереження було виявлено фактичні випадки інтерференції. Така комбінація двох методів отримала широке визнання серед лінгвістів, оскільки вона дає важливий матеріал для навчання другої мови [9, с. 55]. Аналіз сегментних та суперсегментних одиниць китайської мови показує, що фонетичні одиниці цієї мови мають суттєві розбіжності з українською як на рівні артикуляції окремих фонем, складофонем, так і на рівні інтонування цілих висловлювань.

Фонетичні помилки, викликані міжмовною інтерференцією, вдалося встановити як на основі типологічних відмінностей фонетичних систем китайської та української мов [10], так і під час педагогічного спостереження, у якому взяли

участь 32 студенти-китаїсти I-ого курсу. Протягом навчального року постійно фіксувалися фонетичні рецептивні та репродуктивні помилки студентів, спричинені міжмовним перенесенням. Серед цих помилок найбільш типовими визначаємо такі:

1) неправильна артикуляція фіналей (голосних звуків, дифтонгів, трифтонгів, назалізованих фіналей);

2) неправильна вимова ініціалей (приголосних звуків), зокрема: придихових та непридихових приголосних, а саме: d – t, b – p, g – k, j – q, zh – ch, z – c; неправильна вимова глухих та дзвінких приголосних (іноземні студенти дуже часто вимовляють китайські непридихові приголосні b, d, g, k як дзвінкі приголосні); помилкова артикуляція губно-зубного звука f; помилкова вимова ретрофлексивної ініціали r, а саме уподібнення цього звука до українського «ж», відсутність ретрофлексії у вимові звуків “zh”, “ch”, “sh”;

3) неправильна вимова тонованих складофонем, наприклад неправильна вимова другого та третього тону у словах, словосполученнях та реченнях у зв'язку з їхньою подібністю, схильність вимовляти другий, третій та четвертий тон мелодикою першого тону, неправильна зміна тонів у потоці мовлення та інші помилки, властиві окремим індивідам;

4) помилки у вимові лексичних одиниць, які зазнали фонетичних та тонічних змін; найчастіше помилки виникають у словах з асиміляцією, редукацією, стягненням, епентезою (наприклад: 什么 shénme – shémme, 暖和 – nuǎnhuo – nuǎnghuo, 很好 – hěn hǎo – hěng hǎo, 明白 – míngbái – míngbe, 下去 – xiàqù – xiàqì, 不要 bù yào – 别 bié, наприклад: 花儿 – huā er ; 小猫儿 – xiǎo māo er ; 没错儿 – méi cuò ér.); а також помилки, пов'язані з утратою тону у лексичних одиницях з кількома складофонемами (наприклад: 谢谢 – xièxiè, 亲姐姐 – qīn jiějie, 哥哥 – gēge, 东西 – dōngxī, 知识 – zhīshì, 学生 – xuéshēng та інші);

5) неправильна інтонація, тонування, синтагматичний поділ фраз: неправильний синтагматичний поділ фрази спричиняє неправильне тонування деяких окремих слів, порушення зміни тону в деяких словах та порушення характерної для цього речення інтонації, наприклад: 我不是中国人 – wǒ búshì zhōngguó rén. Під час читання зазначеного речення студенти можуть поставити паузу після заперечної частки 不 bù, тим самим а) змінити значення речення; б) втратити зміну тону у частці 不 (зміна четвертого тону на другий перед четвертим, у нашому випадку 是 shì – 不是 – búshì); в) втратити рівномірну мелодіку речення.

Відтворення тонів та інтонації – ще одна проблема, що виникає у студентів-синологів не тільки на початковому, але й на просунутому рівні мовної підготовки, зокрема – плутанина між властивістю тонів та інтонації в потоці мовлення. Китайський

дослідник Чжао Юаньжень подає наочний приклад впливу інтонації нетональних мов на відтворення тонів китайської мови:

“这个东西我要买，你卖不卖” Я хочу купити цю річ, ви продаєте?

“Zhège dōngxī wǒ yào mǎi, nǐ mài bù mài?”

“这个东西我要卖，你买不买？” Я хочу купити цю річ, ви купуєте?

“Zhège dōngxī wǒ yào mài, nǐ mǎi bú mǎi?”

У цьому прикладі з неправильним використанням тону повністю змінюється зміст усього речення. Як показало спостереження, найчастіше інтонація впливає на вимову в питальних реченнях та призводить до помилок у вираженні змісту;

6) неправильна диференціація фонем та складофонем під час рецепції, викликана нерозрізненням окремих звуків, тонів (наприклад: chao – shao; bao – rao, zhao – rao, tou – hou та інші);

7) міжмовній інтерференції підлягає еризація та використання в потоці мовлення легкого тону: проблема полягає в тому, що ретрофлексивна голосна er вимовляється легким тоном і приєднується до кінцевої фіналі, що змінює стандартну вимову, а це викликає труднощі у студентів. Слово з еризацією має вимовлятися на одному диханні і не може бути поділений на два окремих склади [11, с. 316].

Описані вище помилки спричинені відсутністю в українській мові окремих фонетичних одиниць (тонування, окремі звуки), відмінностями диференційних ознак фонетичних одиниць у китайській та українській мовах (артикуляція окремих фонем), відмінностями фонетичних явищ і процесів (наприклад, еризація, стягнення, епентеза, асиміляція, редукація, синтагматичний поділ фраз, мелодика).

Ще одна група фонетичних помилок, з якими стикається студент-китаїст, – це помилки, викликані інтерферуючим впливом англійської мови. Особливо ці помилки відчутні на початковому етапі й зумовлені підсвідомим «зануренням» в іноземну мову, перемиканням мовленнєвих кодів, а також графічними латиничними символами, якими ми позначаємо китайські фонемні, які підсвідомо викликають рефлексії, пов'язані з іншомовною артикуляцією: ці символи можуть викликати відповідні асоціативні зв'язки «символ-фонема», що призводить до англійського акценту. Інтерферуючий вплив першої іноземної мови на китайську вимову часто більш потужний, ніж вплив рідної мови.

Для виявлення помилок, спричинених інтерференцією англійської мови, було проведено тільки згадане вище педагогічне спостереження, у процесі якого вдалося встановити, що найпоширеніші помилки виникають під час вивчення фонетичної транскрипції пхін'хнь, а саме під час порівняння відтворення ініціалей та фіналей китайської мови

з голосними та приголосними англійської мови; серед помилок, викликаних інтерферуєчим впливом англійської мови, слід виділити:

1) помилки у вимові окремих фонем та складофонем (наприклад: p, t, g, k, j, q, x, zh, ch, r, c);

2) помилки у вимові ритміко-інтонаційних моделей (наприклад: порушення тону в питальних реченнях під впливом інтонації);

3) помилки у вимові звукових комбінацій (асиміляція, редукація, стягнення тощо): наприклад: 花儿 – huā er – huār; 小猫儿 – xiǎo māo er – xiǎo māor; 没错儿 – méi cuò ér – méi cuòr.

Часто спостерігаємо вплив відразу двох фонетичних систем (української та англійської) на вимову одиниць китайської фонетики. Цей вплив спостерігається у вимові фонем (у слові окремі фонемі вимовляються з англійським акцентом, а окремі – з українським), він спричинений, на нашу думку, нестійкими фонетичними навичками в англійській та китайській мовах.

Внутрішньомовна інтерференція виникає в тих випадках, коли ті, хто вивчають мову, вже набули певного досвіду у виучуваній мові. Ця інтерференція виявляється в тому, що раніше сформовані і більш міцні навички взаємодіють із новими, що і призводить до помилок [3, с. 87], до порушень правил користування іноземною мовою. В основі внутрішньомовної інтерференції лежить той факт, що нові навички (які формуються) користування одиницями іноземної мови стихійно зіставляються у свідомості мовця і деформуються під впливом раніше сформованих навичок, що веде до руйнування навички, спотворення норм мови і появи відповідних помилок [4, с. 158]. Внутрішньомовна інтерференція виникає тоді, коли у студентів уже сформовані певні фонетичні знання та фонетичні навички.

Фонетичні помилки, викликані внутрішньомовною інтерференцією. Для виявлення означених помилок було проведено педагогічне спостереження, у якому взяли участь 32 студенти-китаїсти І-ого курсу. Протягом навчального року постійно фіксувалися артикуляційні та ритміко-інтонаційні помилки студентів, спричинені внутрішньомовним перенесенням. Серед цих помилок найбільш типовими визначаємо:

1) помилки, спричинені переходами тонів у напівтони (тони в певних позиціях змінюються напівтонами: перший тон перед першим стає коротшим і трохи нижчим, його висота складає 44, а не 55);

2) відсутність асиміляції (студенти вживають звуки як в ізольованій позиції), редукації, стягнення (вживання звуків на повному ступені артикуляції) (наприклад: помилки у вимові звуків із лодаванням еризації 花儿 – huā er – huār; 小猫儿 – xiǎo māo er – xiǎo māor; 没错儿 – méi cuò ér – méi cuòr); роздільна вимова слів 两个 – liǎng gè – liǎng' gè; відсутність злиття останнього слова речення

з окликом, що стоїть наприкінці висловлювання 别忙啊 – bié máng-aaa, bié máng a.

3) помилки, викликані неправильним синтагматичним членуванням мовлення;

4) помилки, викликані перенесенням неправильних моделей мелодики (тону на рівні висловлювання) (наприклад: 我最近很忙, 我又没有时间准备考试 – Wǒ zuìjìn hěn máng, wǒ yòu méiyǒu shíjiān zhǔnbèi kǎoshì – у цьому реченні за умови неправильної моделі мелодики речення та без наявності відповідних пауз у більшості випадків неправильно вимовляється складофонема 又 yòu. Студенти ототожнюють цю складованому 又 yòu із наступною 有 yǒu, тим самим перетворюючи речення з розповідного на питальне).

Під час вивчення фонетики китайської мови у студентів виникає багато складнощів, які спричинені низкою чинників:

1) вплив рідної та другої іноземної мови, а саме артикуляції та інтонації;

2) віковий фактор: більшість людей починають вчити китайську мову у зрілому віці, коли мовленнєвий апарат вже повністю сформований, сформовані в корі головного мозку й фонетичні образи-еталони, які координують фонетичний бік мовлення; голосові зв'язки втратили еластичність;

3) індивідуальні проблеми конкретної особистості: нечітка вимова, нездатність розрізняти тони тощо.

Подолання міжмовної та внутрішньомовної інтерференції – одне із ключових завдань під час викладання фонетики китайської мови.

Зважаючи на висновки Ю. Дешерієвої, яка вважає, що явище інтерференції навичок і вміннь спостерігається за умови їхнього протиставлення за критерієм стійкості: якщо навички та вміння стійкі, то інтерференції не спостерігається; інтерференція виявляється тільки в тому випадку, коли навички та вміння за своєю стійкістю неоднакові: у цьому випадку більш стійка навичка або більш стійке вміння актуалізуються (коли подібна дія має проводитися на основі іншої навички чи вміння) [12]; а також висновки У. Вайнрайха, який вважає, що інтерференція долається шляхом усвідомлення диференційних ознак та належної кількості вправлень [13, с. 13], – для подолання міжмовної інтерференції ми вдаємося до таких шляхів:

1) усвідомлення диференційних ознак одиниць китайської фонетики (відносно української): в артикуляції окремих фонем, складофонем, фонетичних процесів, ритміко-інтонаційної організації мовлення;

2) концентрація уваги на субстанційних властивостях сегментних та суперсегментних одиницях китайської мови;

3) формування (на основі знань диференційованих ознак фонетичних одиниць) стійких слуховимовних та ритміко-інтонаційних навичок шляхом

систематичних вправлянь в артикуляції фонем, складофонем, лексем, висловлювань, текстів.

Усвідомлення диференційних ознак одиниць китайської фонетики, а також концентрація уваги на субстанційних властивостях здійснюється шляхом формування міцних фонетичних знань про артикуляційні та ритміко-інтонаційні особливості китайської мови: зіставлення їх зі схожими одиницями рідної мови, поелементний аналіз фонетичних одиниць (наприклад, аналіз усіх диференційованих ознак фонем).

Формування фонетичних навичок відбувається шляхом вправлення. Ми поділяємо думку Д. Шомової, яка полягає в тому, що людина, оперуючи в мовленні певним мовним елементом, одночасно виконує низку інших операцій різного ступеня складності. При цьому, вважає науковець, чим більше операцій супроводжують цей елемент, тим досконалішим має бути володіння ним. Якщо людина може оперувати певним елементом мови тільки в більш легких умовах, тобто за меншої кількості паралельних операцій або за меншої складності цих паралельних операцій, то адекватне володіння ще не настає [14, с. 37]. На основі висновків Д. Шомової вважаємо, що формування фонетичних навичок має відбуватися на рівні усіх одиниць мовної системи: окремої фонемі, складофонемі, лексеми, висловлювання, надфразової єдності, тексту – все це створює більш складні умови використання мовних одиниць, а отже, сприяє належному формуванню відповідної навички.

Висновки. Отже, аналіз наукової літератури, проведене педагогічне спостереження дали можливість зробити висновок: у процесі навчання майбутніх філологів фонетики китайської мови викладач і студенти стикаються з міжмовною (українська → китайська, англійська → китайська) та внутрішньомовною інтерференцією, яка спричиняє низку фонетичних помилок та перешкод в опануванні фонетики. Встановлено, що у студентів-китаїстів першого року навчання інтерференція виникає під час артикуляції майже всіх фонем, особливого негативного впливу рідної мови зазнає тонування складофонем, ритміко-інтонаційна організація мовлення. Основними способами подолання фонетичної інтерференції визначено: усвідомлення диференційних ознак, концентрацію уваги на субстанційних властивостях фонетичних одиниць, формування стійких слуховимовних та ритміко-інтонаційних навичок шляхом вправлення.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Савченко А.С. Сучасні підходи до навчання фонетики китайської мови. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Педагогіка і психологія. 2012. Вип. 36. С. 91-96. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_pp_2012_36_22 (дата звернення: 25.01.2018).
2. Азимов Э. Г., Щукин А. Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). Москва, 2009. 448 с.
3. Ван Лэй Интерференция звуков китайского языка на русский язык. Вестник ИГЛУ. 2009. № 4(8). URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/interferentsiya-zvukov-kitayskogo-yazyka-na-russkiy-yazyk> (дата обращения: 14.10.2017).
4. Чойбонова Б.М. Влияние межъязыковой и внутриязыковой интерференций на формирование ошибок в речи обучаемых. Вестник БГУ. Язык, литература, культура. 2009. № 11. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/vliyanie-mezhyazykovoy-i-vnutriyazykovoy-interferentsiy-na-formirovanie-oshibok-v-rechi-obuchаемых> (дата обращения: 27.04.2019).
5. Уварова Т.П. К вопросу о фонетической интерференции или как говорить по-английски без русского акцента. Лесной вестник. 2002. № 3. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/k-voprosu-o-foneticheskoy-interferentsii-ili-kak-govorit-po-angliyski-bez-russkogo-aktsenta> (дата обращения: 28.04.2019).
6. Костомаров, В.Г., Костомаров В.Г., Митрофанова О.Д. Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам : 3-е изд. перераб. и доп. Москва : Рус.яз., 1984. 137 с.
7. Разумова М.В. Проблема интерференции и переноса в обучении иностранным языкам на фонологическом уровне. Известия ПГУ им. В.Г. Белинского. 2007. № 7. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-interferentsii-i-perenosa-v-obuchenii-inostrannym-yazykam-na-fonologicheskom-urovne> (дата обращения: 27.04.2019).
8. Панова Р. С. Фонетическая интерференция в русской речи китайцев. Вестник ЧелГУ. 2009. № 22. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/foneticheskaya-interferentsiya-v-russkoy-rechi-kitaytsev> (дата обращения: 26.04.2019).
9. Крутобережская А.С., Солдатова Я.В. Интерференция как объект исследования психолингвистики. Инновационная наука. 2015. №7-2. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/interferentsiya-kak-obekt-issledovaniya-psiholingvistiki> (дата обращения: 27.04.2019).
10. Малышев Г.И., Киселевич Я.Е., Митчелл П.Д. Трудности в изучении фонетики китайского языка русскоговорящими студентами: основные ошибки и способы их устранения. Вестник ТГУ. 2018. № 3 (173). URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/trudnosti-v-izuchenii-fonetiki-kitayskogo-yazyka-russkogovoryaschimi-studentami-osnovnye-oshibki-i-sposoby-ih-ustraneniya> (дата обращения: 08.09.2019).
11. 国际汉语教师语音教学手册 / 宋海燕编著. 北京 : 高等教育出版社, 2015. 669页.
12. Дешериева Ю.Ю. Проблемы интерференции и языкового дефицита. / На материале рус. речи носителей англ. языка : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук. Москва, 1976 . 15 с.
13. Вайнрайх У. Однозначие и многоязычие. Новое в зарубежной лингвистике. 1999. Вып. 6. С. 25–60.
14. Шомова Д.З. Явление интерференции родного и русского языков при контакте с иностранным языком. Вестник ЮГУ. 2010. № 3(18). URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/yavlenie-interferentsii-rodного-i-russkogo-yazykov-pri-kontakte-s-inostrannym-yazykom-1> (дата обращения: 28.04.2019).